

SØNDERJYDEN OG JØDEMISSIONÆREN HANS NICOLAYSEN BLEV FØDT I JUNI 1803. I SIDSTE NUMMER AF AVISEN GAV VI GLIMT FRA HANS LIV OG FÆRDEN INDTIL 1833. I DETTE NUMMER GÆLDER DET PERIODEN 1834-1842.

Nicolaysen som kirke- og menighedsbygger i Jerusalem

Hans Nicolaysen

1803 - 2003

Af Bodil F. Skjøtt

Lørdag den 11. april 1835 får Nicolaysen i Jerusalem besøg af amerikanske missionærkollegaer fra Beirut. De medbringer et brev fra bestyrelsen i London, som gør rede for missionens planer om at etablere "a Hebrew Church" i Jerusalem. Disse nye planer for arbejdet kunne missionens venner læse om allerede i det blad, som var udkommet i januar samme år, men det tog tid, inden posten nåede Jerusalem.

En vigtig begrundelse for at oprette en protestantisk jødekristen kirke med hebraisk sprog og liturgi er, at de former for gudstjeneste,

som jøder og andre møder i de gamle kirker i Jerusalem, ikke kan andet end drive dem bort fra den kristne tro.

Deri er Nicolaysen ikke uenig med sin bestyrelse, men helt fra starten fremhæver han, hvor vigtigt det er, at man ikke blot bygger kirke og holder rigtige og "rene" gudstjenester, men også bygger menighed og skaber et nyt fællesskab, som man kan invitere jøder ind i.

Bestyrelsen er så opsat på de nye planer, at man beder ham se sig om efter et hus, og samtidig pålægger missionæren Lewis, som virker i Smyrna og var anglikansk ordineret, straks at rejse til Jerusalem og forestå de gudstjenester, som man nu skal i gang med.

Havde det bare været så let! Men det var det ikke.

En ting var, at Lewis nægtede at tage til Jerusalem. Det er grunden til, at Nicolaysen året efter bliver ordineret - i den anglikanske kirke - da han er i London for at diskutere fremtiden med bestyrelsen.

En anden og større forhindring er køb af passende hus til formålet.

Det kom til at tage lang tid, før det problem var løst.

Nicolaysen havde ellers set, hvordan jøderne i byen under den nye egyptiske regering havde fået tilladelse til at bygge syna-

Christ Church i Jerusalem - sådan som den ser ud i dag

goge, og derfra havde han sluttet, at han så også kunne få tilladelse til at bygge en protestantisk kirke. Hvis jøderne - som endda er meget fattige - kunne, hvor meget lettere måtte det så ikke være for "dem, som tilhører jødernes konge." Men deri tog han fejl.

Først måtte han lægge planerne om køb af hus på hylden. Næste løsning var så at købe jord og bygge en kirke. Da han forlader England i 1837 - som anglikansk ordineret - har han med sig tegningen over, hvordan en sådan kirke skal se ud, og bestyrelsens tilladelse til at bruge op til 1.000 engelske pund på jord til kirke, missionærbolig og en gravplads. Dertil kom penge til byggematerialer.

Men selv med penge på lommen og breve til de officielle myndigheder går døren stadig ikke op for Nicolaysen. I flere breve kan

han kun fortælle, hvad der ikke er lykkedes for ham, og bestyrelsen stiller ham til sidst frit. Han må finde den løsning, som er mulig - uanset hvad. Man har tillid til ham og hans afgørelser.

Endelig i september 1838 kan Nicolaysen fortælle, at det er lykkedes ham at købe to grunde ved siden af hinanden. Ganske vist ikke i sit eget navn, men dog for missionens penge. Nu skal byggeriet i gang - troede han. Så kommer pesten, og Jerusalem rammes af karantæne og politisk uro. Nicolaysen kan hverken få arbejdere, lastdyr eller materiale. Han har heller ikke fået nogen officiel byggetilladelse, så han må stadig nøjes med at grave ud til et fundament, sørge for at der er en vandcisterne på pladsen og bygge en mur rundt om grunden.

Da arkitekten Hillier ankommer fra London, glæder Nicolaysen sig

Pejlemærker: Nicolaysen 1833/34 - 1842

1833 1834 1835 1836 1837 1838 1839 1840 1841 1842

Efteråret 1833 kan familien Nicolaysen endelig bosætte sig i Jerusalem. Alt ser lyst ud. En amerikansk missionærfamilie planlægger også at slå sig ned i Jerusalem. Men året 1834 blev et trængselsår.

Jerusalem blev ramt af sygdom med mange dødsfald til følge. Oven i det kom et stort jordskælv, som ødelagde store dele af byen, og derefter opstod politiske

uroligheder på grund af et bondeoprør. I april ankommer den amerikanske missionærfamilie Thomson. Men fru Thomson dør i juli. Senere samme år kommer den amerikanske læge Dodge. Han dør i januar 1835.

Ved slutningen af 1834 planlægger Nicolaysen at sende sin familie på rekreation i England og tager dem derfor til Beirut, hvor de må vente på skibslejlighed. Selv vender han tilbage til

Jerusalem, hvor han foråret 1835 modtager brev fra bestyrelsen i London med planerne om kirkebyggeri. Han får også brev fra sin kollega Lewis i Smyrna, som lader ham forstå, at han - Lewis - ikke har i sinde at komme til Jerusalem, hvorfor Nicolaysen resolut rejser til Smyrna.

I 1836 kaldes Nicolaysen til London, hvor han forhandler med bestyrelsen og modtager en anglikansk ordination, inden han i

maj 1837 returnerer til Jerusalem - sammen med sin familie.

Næste gang han igen forlader Jerusalem for en længere periode er i 1841, hvor bestyrelsen på sit møde i marts kalder ham hjem for sammen med ham at gennemarbejde fremtiden for arbejdet i Jerusalem. Allerede i maj måned er han igen på vej til Jerusalem via Konstantinopel - uden sin familie, men ledsaget af Mr. John, den nye arkitekt for kirkebyggeriet.

Januar 1842 tager han imod biskop Solomon Alexander, og med hans ankomst indledes en ny periode for missionens arbejde i Jerusalem.

Mere om det i næste nummer.

Andet og mere end kirkebyggeri

Løbet af 1830'erne kunne der ikke fortælles store nyheder om det kirkebyggeri, man havde sat så store forventninger til. Til gengæld kunne der fortælles om andet. For det første ventede man ikke med at holde rigtige gudstjenester, til kirken var færdig. Allerede i 1838 havde man indrettet et rum, hvor der blev holdt daglige gudstjenester på hebraisk, og om søndagen gudstjeneste på både engelsk og tysk.

En anden vigtig udvikling var de missionærkolleger som kom i løbet af 1838, fire i alt. Pieritz skulle stå direkte under Nicolaysen og hjælpe ham i det direkte missionsarbejde. Sammen med ham kom Abraham Levi, en ung etårs-praktikant. Senere samme år kom Gerstman, der oprettede en lægeklinik. Han blev assisteret af Bergheim. Selv om Nicolaysen snart skulle opleve, at flere missionærer også betød mere sygdom og ikke mindst flere samarbejdsproblemer, var det dog en positiv udvikling og én, han selv havde længtes efter.

For det tredje oplevede han, at selv om kirken ikke blev bygget, voksede menigheden alligevel. Ikke kun ved at der kom flere missionærer. Den 14. april 1839 holdt Nicolaysen sin første dåb - en hel familie blev døbt. Den første jødekristne familie til at blive indpodet på det sande oliventræ gennem missionens arbejde i Jerusalem. Flere skulle følge.

For det fjerde gik han i 1840 aktivt ind i kampen mod de beskyldninger, der var blevet rettet mod jøder i Damaskus for ritualmord. Anklagen lød på, at jøderne dér havde dræbt en katolsk munk og brugt hans blod til at blande i de usyrede påskebrød - en grundløs anklage.

Endelig kunne Nicolaysen i begyndelsen af 1842 byde velkommen til biskop Alexander, den første jødekristne biskop i Jerusalem siden år 135 e. Kr. Året inden, 1841, var man i England blevet enige om at oprette det protestantiske bispedømme i Jerusalem som et samarbejde mellem England og Prøjsen. Michael Solomon Alexander, der selv var jødekristen, blev ansat som den første biskop. Det blev begyndelsen til en ny periode i arbejdet i Jerusalem. Det

skulle dog snart vise sig, at Nicolaysen, hans erfaring og hans indstilling til arbejdet ikke dermed var overflødiggjort.

Hospital

Meget af Nicolaysens tid var bundet til kirkebyggeri, men han havde også overskud til andet. Ikke mindst Gerstmans arbejde blandt Jerusalems fattige og syge jøder åbnede Nicolaysens øjne for de kolossale sociale udfordringer i byen. Klinikarbejdet fik den ønskede virkning, at man igen fik kontakt med den jødiske befolkning, som trodsede de jødiske leders trussel om, at kontakt med missionærerne ville betyde, at man ikke fik del i de sociale midler.

Efter at have været med Gerstman rundt i byen skriver Nicolaysen til bestyrelsen i London om penge til at etablere noget, som han med tiden håber kan blive til et hospital. Det skal ikke være et flot palads, skriver han, men i det mindste må man indrette et passende rum, hvor man kan tage imod dem, som er i størst nød.

Fra bestyrelsen får han støtte til sine planer, men kun tilladelse til at bruge de økonomiske midler, som gives specielt til dette formål. Fra bestyrelsens side ses et hospital ikke kun som en måde at efterleve budet om næstekærlighed på, og at hvad man har gjort mod en af disse mindste, har man gjort mod Kristus selv. Det er også et led i det, man ser som Jerusalems og det jødiske folks genopbyggelse på vej mod den tid, hvor der ikke længere skal høres gråd eller skrig i byen (jf. Esajas 65,19).

til at overdrage arbejdet til ham. Men også den glæde bliver kort. En måned efter Hilliers ankomst må Nicolaysen i et brev hjem fortælle om hans død, samtidig med at han fortæller om politiske uroligheder, som gør at de andre missionærer forlader byen, og kun Nicolaysen er tilbage med sin familie.

Da de politiske uroligheder har lagt sig senere på året, er egypterne ikke længere ved magten. Det er igen tyrkerne, der bestemmer, bl.a. på grund af politisk støtte fra England. Alle mente nu, at den støtte kunne omsættes i bedre forhold for missionen. Men selv med den engelske regering i ryggen og Nicolaysen i rollen som diplomat udeblev en officiel tilladelse til at bygge en protestantisk kirke. Dog var man nu kommet så langt, at den britiske ambassadør i Konstantinopel i august 1841 rådede Nicolaysen til bare at gå i gang. Skulle der blive problemer, ville han gribe ind. Med den besked gik det uofficielle byggeri endelig i gang. Den 28. januar 1842 lagde biskop Alexander den første sten, og den 21. januar 1849 blev Christ Church i Jerusalem officielt indviet. Da var det mere end 12 år, siden Nicolaysen havde forladt London som anglikansk præst og med bestyrelsens tilladelse til at bygge en kirke.

Christ Church, som Nicolaysen byggede, er den ældste protestantiske kirke i Mellemøsten

I 2001 blev Beit Nicolayson - Nicolaysens hus - indviet i Jerusalem. Udstillingen handler om protestantisk missionsarbejde i det 19. århundrede. Her initiativtageren Kelvin Crombie.